

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจในปัจจุบันภาครัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และทำให้เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ โดยการใช้นโยบายทางการเงิน และการคลัง ซึ่งรัฐบาลดำเนินนโยบายทางด้าน การคลังผ่านทาง ใช้จ่าย และการเก็บภาษีอากร เพื่อกระตุ้นระบบเศรษฐกิจ และกระจายรายได้ เนื่องจากการ ใช้จ่าย และการเก็บภาษีอากรของรัฐบาลเป็นส่วนหนึ่งของค่า ใช้จ่ายมวลรวมในตลาดผลผลิต หากมีการเปลี่ยนแปลงการ ใช้จ่าย และการเก็บภาษีอากรของรัฐบาลจะส่งผลทำให้รายได้ประชาชาติเกิดการเปลี่ยนแปลงด้วย ดังนั้นการดำเนินนโยบายการคลังผ่านการ ใช้จ่าย และการเก็บภาษีอากรของรัฐบาล จึงเป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกระจายความเป็นธรรมให้สังคมซึ่ง มัสเกรฟ (Musgrave, 1989) ได้กล่าวถึงหน้าที่หลักของรัฐบาลไว้ 3 ประการ ดังนี้ ประการแรก หน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากร (Allocation Function) รัฐบาลต้องจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อผลิตสินค้าและบริการทั้งในส่วนสินค้าของเอกชน และสินค้าสาธารณะให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ประการที่สอง หน้าที่ในการกระจาย (Distribution Function) ทั้งกระจายรายได้ และการกระจายความมั่งคั่งให้แก่ประชาชนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน และประการสุดท้าย หน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพ (Stabilization Function) เพื่อให้เศรษฐกิจมีการจ้างงานในอัตราที่สูง ระดับราคามีเสถียรภาพ และมีความเจริญเติบโตในทุกด้าน รวมทั้งมีดุลชำระเงินที่เหมาะสม

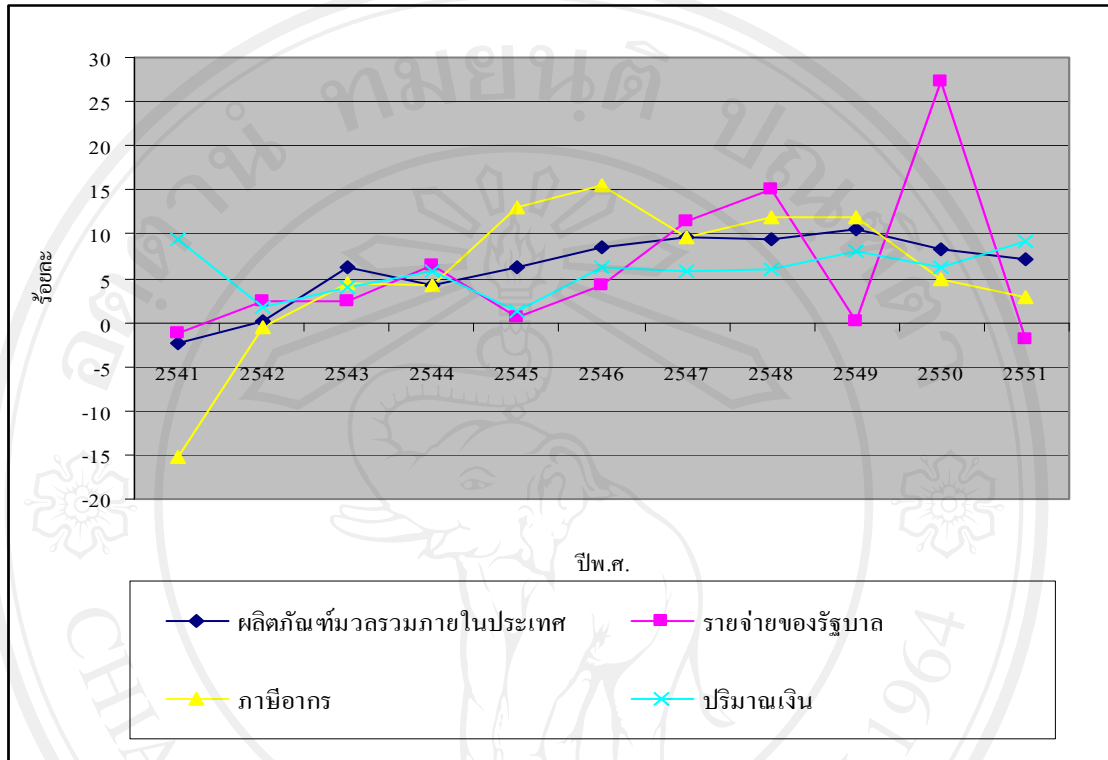
การดำเนินนโยบายการเงินเป็นการจัดการปริมาณเงินที่อยู่ในระบบเศรษฐกิจโดยธนาคารกลาง จากการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนของการทำธุรกรรมต่าง ดังนั้นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศจะดำเนินไปได้อย่างมั่นคงจึงขึ้นอยู่กับปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ และสินเชื่อในประเทศที่เหมาะสมกล่าวคือ ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจต้องมีไม่มากและไม่น้อยเกินไป ถ้าในขณะที่ใดขณะหนึ่งระบบเศรษฐกิจมีปริมาณเงินมากเกินไปก็จะเกิดปัญหาเงินเฟ้อ แต่ถ้ามีน้อยเกินไปก็จะเกิดปัญหาเงินฝืดแล้วแต่เป็นผลเสียของระบบเศรษฐกิจทั้งสิ้น

ตารางที่ 1.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ รายจ่ายของรัฐบาล ภาษี และ ปริมาณเงินของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2541-2551

ปี	(ล้านบาท)			
	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	รายจ่ายของรัฐบาล	ภาษี	ปริมาณเงิน
	มูลค่า	มูลค่า	มูลค่า	มูลค่า
2541	4,626,447	842,861	717,779	5,858,631
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	-2.24	-1.16	-15.33	9.42
2542	4,637,079	833,064	713,079	5,964,477
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	0.23	2.42	-0.65	1.81
2543	4,922,731	853,193	745,138	6,203,418
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	6.16	2.42	4.5	4.01
2544	5,133,502	908,613	775,802	6,561,477
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	4.28	6.5	4.12	5.77
2545	5,450,643	955,504	876,901	6,647,163
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	6.18	0.52	13.03	1.31
2546	5,917,369	996,198	1,012,588	7,062,321
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	8.56	4.26	15.47	6.25
2547	6,489,476	1,109,332	1,109,422	7,471,427
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	9.67	11.36	9.56	5.79
2548	7,092,893	1,276,747	1,241,236	7,926,921
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	9.3	15.09	11.88	6.1
2549	7,841,297	1,279,715	1,388,728	8,573,377
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	10.55	0.23	11.88	8.16
2550	8,493,311	1,629,101	1,455,059	9,109,468
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	8.32	27.3	4.78	6.25
2551	9,102,785	1,597,792	1,495,822	9,950,105
อัตราขยายตัว (ร้อยละ)	7.18	-1.92	2.8	9.23

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 1.1 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ รายจ่ายของรัฐบาล ภาษี และปริมาณเงินของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2541-2551

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

เศรษฐกิจในปัจจุบันรัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการสร้างการเจริญเติบโตดังกล่าว โดยการดำเนินนโยบายการคลังผ่านการใช้จ่าย และการเก็บภาษีอากรของรัฐบาลซึ่งมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น โดยการดำเนินนโยบายการคลังผ่านการใช้จ่ายของรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2541 มีการใช้จ่ายของภาครัฐบาล 842,861.00 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 1,597,792.00 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2551 และการดำเนินนโยบายการคลังผ่านการเก็บภาษีอากรของรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2541 การเก็บภาษีอากรของรัฐบาล 717,779 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 1,495,822 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2551 ในขณะที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นจาก 4,626,447 ล้านบาท ในปีพ.ศ.2541 เพิ่มขึ้นเป็น 9,102,785 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2551 (ตารางที่ 1.1) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินนโยบายการคลังผ่านการใช้จ่าย และการเก็บภาษีอากรของรัฐบาล และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือการดำเนินนโยบายการคลังผ่านการใช้จ่าย และการเก็บภาษีอากรของรัฐบาล จะส่งผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (ภาพที่ 1.1) และการดำเนินนโยบายการเงินผ่านการจัดการปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น

ขึ้น จากในปี พ.ศ. 2541 มีปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ 5,858,631 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 9,950,105 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2551 ในขณะที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นจาก 4,626,447 ล้านบาท ในปีพ.ศ.2541 เพิ่มขึ้นเป็น 9,102,785 ล้านบาท ในปีพ.ศ. 2551 (ตารางที่ 1.1) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินนโยบายการเงินผ่านการจัดการปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือการดำเนินนโยบายการเงินผ่านการควบคุมปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ จะส่งผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (ภาพที่ 1.1)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินนโยบายของรัฐบาลโดยการใช้นโยบายการเงิน และนโยบายการคลังมีผลต่อเศรษฐกิจ การศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาล จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ และวางแผนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ อันจะนำไปสู่การเจริญเติบโตที่เหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินนโยบายการเงิน และการคลังของรัฐบาลประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการดำเนินนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงลักษณะ และโครงสร้างการดำเนินนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล นอกจากนั้นยังเป็นประโยชน์ในการศึกษาถึงผลกระทบของการดำเนินนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย อันจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจของประเทศ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษาการดำเนินนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลไทยในช่วงระยะเวลา ปีพ.ศ. 2541 ถึง ปีพ.ศ. 2551 เป็นข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา